

který památky UNESCO označuje, funguje totiž podobně jako marketingová značka garantující kvalitu a unikátnost.

Města, ostrovy, deštné pralesy, národní parky, ale i železnice, kanály, útesy, jeskyně nebo vinohrady s logem přitahují cestovatele a turisty jako magnet. Dobrým příkladem je Český Krumlov, který byl kdysi mimo zájem japonských turistů. Po zařazení na soupis UNESCO v roce 1992 se stal jednou z jejich nejvyhledávanějších destinací.

Na druhou stranu, právě masová turistika je po globálním oteplování jednou z hlavních příčin ničení výjimečných památek. Vzrůstající počet turistů je tak například vedle imigrantů z jihoamerického Ekvádoru a rybolovu hlavní příčinou ohrožení unikátního přírodního bohatství na souostroví Galapágy.

Jedním z neblaze proslulých případů chátování v důsledku masového turismu je také Rapa Nui neboli Velikonoční ostrov. Na seznam UNESCO byl zapsán v roce 1995. Skalnatý kousek pevniny v jižním Tichém oceánu je natolik izolovaný, že mu místní přezdívají Pupek světa.

Ostrov se čtyřmi tisícovkami obyvatel, vzdálený asi 3600 km západně od kontinentálního Chile, vloni navštívilo 52 tisíc turistů, o pětinu víc než v roce 2006. Od roku 1990 se ale množství turistů zvýšilo až desetinásobně. Přitom ještě do roku 1968 zajišťovala jediné spojení ostrova s okolním světem pouze jednou ročně chilská vojenská loď, dopravující na Rapa Nui zásoby a poštu. Dnes sem letadla společnosti LAN Airlines vozí turisty i dvakrát třikrát za týden.

Nápor cestovatelů tak může ohrozit to, za čím valná většina z nich přijela – gigantické kamenné sochy moai. Na malé ploše lze navštívit celkem 1524 archeologických nalezišť, včetně 887 soch moai, z nichž bylo pět desítek restaurováno. Výjimečnost a krása kamenných obrů bohužel nebrání turistům ve vandalismu. Někteří po pokácených sochách chodí nebo na ně šplhají, jiní je dokonce ničí úmyslně. To byl i případ Fina, který letos v březnu jedné ze

soch utrhl ucho. Slavné sochy přitom trpí přirozenou erozí i bez neukázněných návštěvníků. Slunce, vítr, vlnobití a vlhkost – to všechno tajemné kamenné tváře ohrožuje, a postupem času se tak obrušují jejich rysy.

Globální časovaná bomba

Horší než davy neukázněných turistů jsou ale pro památky a přírodní lokality, a to nejen ty zapsané na seznamu UNESCO, důsledky globálního oteplování. Podle zprávy OSN z loňského dubna jsou kvůli změně klimatu ohroženy stovky nejvzácnějších přírodních a historických pamětihodností, mimo jiné i Velký barierový útes v Austrálii, italské Benátky nebo hora Kilimandžáro v Tanzanii. Zvyšující se hladina moří, silící hrozba povodní a ubývající biodiverzita by podle této studie mohly mít zhoubný vliv až na 830 památek zapsaných na listině UNESCO, tedy téměř na 95 procent!

Tající ledovce v Himálaji nebo Africe pravděpodobně zapříčiní vymizení vzácných živočišných druhů. Už dnes jsou kvůli tomu v ohrožení mimo jiné místa, kde žije ojedinělý sněžný levhart. Tato středoasijská šelma (v mongolštině irbis) se podle časopisu National Geographic sice vyskytuje na území o rozloze asi 2,5 milionu km², jež zasahuje do dvanácti států, ovšem její dnešní populace čítá podle odhadů už jen čtyři až sedm tisíc jedinců. Jak se mění rovnováha v ekosystému, ubývá irbisům potrava, na vině jsou také pytláci, kteří je zabíjejí pro jejich kůže, ale i kosti a penisy, jimž se ve východní Asii přisuzují léčivé schopnosti. Bohužel oblast výskytu irbisů, jež zahrnuje pohoří Himálaj, Karakóram, Hindúkuš, Pamír a Tchien-šan, Altaj nebo pohoří Saján západně od Bajkalu, je hodně roztržštěná a na její ochranu jde jen málo zdrojů.

Před dvěma lety navštívilo souostroví Galapágy 145 tisíc turistů. Oproti 40 tisícům v roce 1990 tak jejich počet stoupl o 250 procent. Ohroženy jsou i vzácné želvy sloní (na snímku). Kvůli ekologickému stresu se špatně rozmnožují.

Ohrožené památky UNESCO

Minaret a archeologické pozůstatky Jam (Afghánistán), opevněné město Baku spolu s Palácem Širvanšáhů a Panenskou věží (Ázerbájdžán), Národní park Virunga (Demokratická republika Kongo), Galapágy (Ekvádor), rýžové terasy filipínských Kordiller (Filipíny), Přírodní rezervace Mount Nimba (Guinea), ledkové doly Humberstone a Santa Laura (Chile), archeologické město Sámarrá (Irák), Bám a jeho kulturní krajina (Irán), historické město Zabíd (Jemen), Národní park Comoé (Pobřeží slonoviny), Národní park Manovo-Gounda St Floris (Středoafriická republika) aj.